

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare: DUMINECA

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 10 coroane
 „ „ „ pe 1/2 an . . . 5 „ „
 „ România și străinătate pe an . . . 14 franci
 „ „ „ pe 1/2 an . . . 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
 edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
 la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cu-
 vinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor

Correspondențele se adresează redacțiunii
 „FOAIA DIECESANĂ“;
 eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
 ADMINISTRAȚIA
 Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

† **Constantin Radulescu**
 1822—1895

Earăș am pierdut pe unul dintre cei mai va-
 leroși bărbați de ai noștri. *Constantin Radulescu*
 avocat, fise consistorial, defensor matrimonial, de-
 putat sinodal și congresual, director al institutului
 „Lugoșana“ nu mai este între cei vii. Un greu
 morb de inimă, după lungi suferințe, i-a curmat
 viața Sâmbătă în 26 August v. la oara 1 din zi.

Șcirea despre moartea a acestui demn fiu al
 poporului și bisericii noastre a umplut de întristare
 inimile tuturor, cari l-au cunoscut.

Încă Duminecă au început a sosi cununi pen-
 tru mormântul neuitatului defunct și condolențe fa-
 miliei întristate. Condolențe a primit familia dela
 Mitropolitul *Miron Romanul*, Sibiiu; Mitropolitul
Dr. Mihaly, Blaj; Episcopul *Ioan Mețianu*, Zêr-
 nesci; *Dr. Ales. Mocsonyi*, Căpălăș; familia *Eu-
 geniu Mocsonyi*; *Vicențiu Babeș*, Budapesta; familia
Lucaciu, Segedin; familiile *Boerescu* și *Florescu*,
 București; familia *Dr. Vuia*, Băile-Herculane; fa-
 milia *Dogariu*, Timișoara; familia *Munteanu*, Ora-
 vița; familiile *Mangiuca*, *Cornean* și *Meheș*, Oravița;
 familia *Brăiloiu*, Viena; protopopul *Mihailu Popoviciu*,
 Orșova; protopopul *Olariu*, Făget; protopopul *Miclea*,
 Satul-nou; protopopul *Pinciu*, Ciacova; *Ilie Curescu*,
 Caransebeș; *Dr. George Popa*, Arad; *Dr. At. Ma-
 rienescu*, Oradea-mare; *Leontin Simonescu*, Sibiiu;
Iuliu de Pușcariu, Peșta; *Dr. Popoviciu*, Băile-
 Herculane; *Patriciu Drăgălina*, Caransebeș; *Dr.
 Mangiuca*, Mehadia; *Petru Broștean*, Brașov; *I.
 Marcu*, Bocșa-montană; Banca „Victoria“, Arad etc.

Luni dimineața, atât cu trenurile de cătră
 Timișoara și Caransebeș, cât și cu trăsuri au sosit
 nenumărați amici și cunoscuți, cari prin participa-

rea la înmormântare au căutat să dea scumpului
 defunct ultimul onor.

Dintre amicii, cunoscuții și veneratorii în Dom-
 nul adormitului amintim pe Ilustritatea Sa Domnul
Dr. Alesandru Mociony, pe Dnii *Emanuil Ungu-
 vean*, *Pavel Rotariu* și *Dr. Candrea* din Timișoara;
Andrei Ghidiu, *Dr. Traian Badescu*, *Ioan Ionaș*
 și *Traian Barzu* din Caransebeș, *Toma Haneș* din
 Făget. Au mai participat la înmormântarea cu po-
 por din comunele lor preoții: *Lucian Șepețan* din
 Chiseteu, *Ioan Blajovan* din Hodoș, *Petru Stan* din
 Prisaca, *Ioan Ignaton* din Ciresu, *Isaia Popoviciu*
 din Silha, *Traian Gașpar* din Hezeriș, *Vasile Biro*
 din Herendesci, *George Școșan* din Sălbăgel; apoi
 învățătorul din Jdioara *Constantin Popoviciu*, cel
 din Silha *Ioan Cozariu*, ș. a.

Înmormântarea a avut loc Luni d. a. la 4
 oare. La actul divin al înmormântării a pontificat
 P. O. D. protopresbiter *Dr. George Popoviciu*, asistat
 de presbiterii *Mateiu Ignea*, *Iosif Tempea* și *Nicolae
 Bireescu* și protodiaconul *Dr. Traian Badescu*.
 Cântările funebrele au fost executate schimbiș de
Reuniunea de cântări din Lugoj sub conducerea
 dirigentului ei *Ioan Vidu* și de corul bisericesc din
 Chiseteu.

La finea actului divin P. On. Domn proto-
 presbiter *Dr. George Popoviciu* a ținut următoarea

Cuvântare

„Tot trupul ca earba este,
 și toată mărirea omului ca
 floarea erbel, uscatu-s'a earba
 și floarea erbei a căzut, eară
 cuvântul Dumnezeului nostru
 rămâne în veac“ Is. 40, 7—8.

„Jalmici Ascultători !

„Nimic este durabil și statornic în lumea aceasta.
 Toate trecătoare sunt; toate schimbăcioase și nu
 este întoarcere la cele trecute. Omul precum și

celelalte ființe și lucruri și întreaga fire se schimbă, se prefac și trec după ce și-au plinit cursul la locul rânduit de acea nemărginită și necuprinsă putere, carea toate le-a creat și le susține în univers. Și în această privință nu este abatere nici la om, nici la altă ființă, nici la alt lucru. Precum soarele resare și apune, astfel apare și apune omul nesciind de unde a venit și unde se va duce, dacă cuvântul dzeesc nu ar lumina spiritele noastre. Împărat și ostaș, bogat sau sărac, înțelept și simplu asemenea soarte prin moarte au.

„Și totul, ce rămâne după om sunt faptele bune și numele bun, căci avere, putere și mărire se perd ca umbra și ca pulberea la cea dintâiu suflare a vântului. Deci așa meditănd cuprindem înțeleptele cuvinte ale prorocului Isaia: *„Tot trupul earbă este, și toată mărirea omului ca floarea erbei; uscatu-s'a earba și floarea erbei a căzut; eară cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veac.”*

„Asemenea și înțeleptul Solomon II. 5 zice: *„Umbră trecătoare este viața noastră și nu este întoarcere sfârșitului nostru.”*

„La care sfârșit privind noi deapurarea, urmează să vețuim potrivit cuvântului dzeesc spre a adauge zi de zi la numele nostru bun și a spori faptele noastre cele bune, după cum ne-a învățat dzeescul nostru mântuitoriu la Mateiu VI, 20 zicându-ne: *„Adunați-vă voaue comoară în ceriu unde nici rugina, nici moliiile nu o strică, și unde furii nu o sapă, nici o fură.”*

„Eară s. apostol Pavel ne zice: *„Cu trezvie și cu dreptate și cu bună credință să vețuim în veacul de acum, asceptând fericita nădejde și arătarea mării marelui Dzeu și mântuitorului nostru Isus Crisios.”* Tit. II, 13.

„Aceste adevăruri le propagă s. noastră biserică spre a arăta Creștinilor cum au să viețuiască, căci scris este: *„Și a poruncit noaue (Dzeu) să vestim poporului și să mărturisim, că el (Isus) este rânduit dela Dzeu judecatoriu al viilor și al morților.”* Faptele X, 42.

„Dela aceste priviri generale abstragem, Jalnici ascultători! la faptul trist și dureros care azi ne-a adunat aici spre a petrece la locul de odihnă pre un mult iubit și stimat cap de familie, pre un prea venerabil cetățean și credincios al comunei noastre parohiale, carele după ce conștiințios și-a plinit cursul vieții, pleacă spre odihna meritată gătită lui și semenilor săi.

„Reposatul în Domnul s'a născut în comuna Chisătenu la 20 Februarie 1822 din părinții Nicolae și Parascheva. Tatăl său s'a îngrijit ca din modestul său venit stolar ca preot în comuna Chisătenu să dea o creștere aleasă fiului său Constantin. Astfel reposatul prin jertfele părintelui său și prin

silințele și răbdările sale și-a făcut studiile în Logoj, Timișoara, Arad și Budapesta obținând la 1847 diploma de inginer și a devenit unul din acei puțini bărbați inteligenți în Bănat pre acel timp. Vieată agitată și plină de încordată activitate a trăit. Sub durata absolutismului dela 1850—59 a fost inspector de catastru cu sediul în Logoj; eară din 1871 luând diploma de avocat și-a deschis cancelaria advocațială în loc. Dela anul 1882 până la 1889 a fost primariu al opidului Logoj, eară dela 1889 și până la decedare director executiv al institutului de credit și economii Logojana. Mai departe dela începutul constituțiunii bisericesci a funcționat ca fisc consistorial. Întreaga sa vieată a petrecut-o în muncă continuă. Ca cap de familie prin vieată integră, creșterea și îngrijirea deosebită a pruncilor poate servi regretatul decedat ca model altora. Ca fiu al națiunii și bisericii și-a împlinit cu conștiințiositate și scrupolositate datorințele față de neam și biserică până la sfârșitul vieții, luând parte activă la toate evenimentele mai marcante în viața noastră publică politică și bisericească din aproape jumătate de seclu, servind cauza când ca conducătoriu când ca simplu greș și bucurându-se în totdeauna de succesul obținut. Silințele sale pe terenul public au și fost bogat respătite prin încrederea și poziția distinsă, ce i-au acordat-o societatea noastră până la capătul vieții. *Om de o acurateță scrupuloasă în serviciile publice până la extrem; bărbat muncitoriu și de caracter firm în adevăratul înțeles al cuvântului; părinte conștiințios și devotat familiei, sale căreia el a servit pururea spre buna sporire; membru credincios, folositoriu și agil neamului și bisericii sale: acestea sunt însușirile, cari au format caracterul regretatului nostru concetățean Constantin Radulescu.*

„În acest moment al despărțirii reposatul în Domnul își ia rămas bun dela iubita sa soție, cu carea 45 de ani a viețuit împreună împărțind binele și răul la olaltă; își ia rămas bun dela fii, ficele, ginerii, nepoții și nepoatele sale precum și dela alți numeroși consăngeni, dela amicii și cunoscuții săi, cerându-le ertare tuturorora pentru greșelele sale și rogând a-i păstra cu scumpătate pomenirea sa, zicând: *„Eară voi Iubiților! întru sântă credința voastră zidindu-vă și întru Duhul sânt rogându-vă, pre voi înșivă întru dragostea lui Dzeu să vă păziți, așteptând mila Domnului nostru Isus Cristos spre viața de veci.”* Iuda I 20.

„Mulțămesc mai departe reposatul tuturor amicilor și cunoscuților săi pentru ultimul onor oferit lui acum cu ocasiunea petrecerii sale la locul de odihnă. Eară noi să ne rogăm ca bunul Dzeu ertându-i păcatele să-l odihnească în pace și vecinică să fie fericită pomenirea lui. Amin.”

Aceasta cuvântare predată cum numai proto-

popul Logojului scie preda, a făcut adencă impresiune asupra numărului public, ce era adunat la acest act solemn. O mai fidelă caracteristică a vieții de model și a activității zelose a defunctului nici că se poate face.

La 5 oare conductul s'a pus în mișcare. În frunte mergea un oficer domestic al întreprinderii de înmormântări din Lugos, căreia i s'a concretizat înmormântarea; apoi administranții cu praporii, făciile și răpizile, după aceștia corul bisericesc din Chisētēu și corul reuniunii de cântări din Logoj; apoi preoțimea pontificantă; după ea purtătorii de cununi a diferitelor corporațiuni; după aceștia trăsura cu rămășițele pământesci a scumpului decedat.

Dintre cununile purtate și depuse pe coșciug amintim următoarele: a soției răposatului *Paulina*, a fiilor, a ginerilor și nurorilor, a nepoților și a unei strănepoate; a familiei *Mocsony*, a Magistratului opidan din Lugos, a institutului „*Lugosana*“, a advocaților din Lugos, a vechiului amic al defunctului *Iulian Ianculescu*, a oficianților dela *Lugosana* (cunună de stejar cu tricolorul nostru), a reuniunii române de lectură din Lugos ș. a.

După coșciug a urmat toate rudeniile, reprezentanții corporațiunilor următoare: *Magistratul*, *Reuniunea de lectură română*, *Advocații din loc*, *Banca „Făgețana“* etc. și foarte numeros public din loc și împrejur.

Preste tot luând înmormântarea a fost pompoasă și deamnă de răposatul. La înălțarea solemnității a contribuit cu deosebire corurile susamintite.

Rămășițele decedatului s'a așezat provisoric în cripta vechiului lui amic *Dr. Iosif Miescu*.

În ziua următoare fiind chiar sârbătoarea „*Tăerei capului s. Ioan botezătorul*“ și până a nu se îndepărta rudeniile scumpului defunct, după s. liturgie, în fața unui public destul de numeros, s'a ținut părăstas pentru odihna sufletului răposatului *Constantin Radulescu*.

Familia a făcut cunoscută moartea neuitatului defunct prin următorul anunț:

Subscrișii cu inimă frântă de durere aduc la cunoștință, că **Constantin Radulescu**, Inginier, Avocat, Director al institutului de credit „*Lugojana*“, și Fisc consistorial, după lungi suferințe, azi la 1 oară din zi, în etate de 73 de ani, a adormit în Domnul. Înmormântarea va fi Luni în 9 Septembrie, st. nou, la 4 oare d. m. după ritul greco-oriental. — *Fie-i țărîna ușoară și memoria eternă!* — *Lugoj*, 7, Septembrie 1895. — *Paulina Radulescu* născ. *Scimanu*, soția și copii: *Veduva Sofia* măr. *Vlad* cu copii: *Victor*, locotent, *Lucia* măr. *Barbu*, *Laura*, cu ginerele: *Dr. Petru Barbu* și cu nepoata: *Florica*. — *George Radulescu* cu soția: *Elena* născ. *Nedelcu* și cu copiii lor: *Irena* și *George*. — *Cornelia* măr. *Bredicean* cu soțul:

Coriolan Bredicean și cu copiii lor: *Tiberius*, *Caius* și *Sempronia*. — *Dr. Constantin Radulescu* cu soția: *Zoe* născ. *B. Boerescu* cu copiii lor: *Pavelică*, *Mărioara* și *Ela*. — *Elena* măr. *Dobrin* cu soțul: *Dr. George Dobrin* și copiii lor: *Romulus* și *Remus*.

Fie-i țărîna ușoară!

Studiu

despre Celți și numele de localități.

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(continuare)

D) Tad car vah

Aceasta e o zicere celtică ce înseamnă latinesce: *Pater habet carum puberem* (vel *pubem*), sau: *Patri carus puber*. Nemțesce: *Vater hat gern den Bube*. Românesce: *Tata are în drag pruncul*, sau: *tatălui e drag pruncul*, sau: *tatălui 'i drag de prunc*.

1. T a d

După natura limbei celtice, literile d, t și z [q] se schimba una în alta¹⁾, și pentru aceasta numele tatălui la Celții de azi se află în formele: *tad*, *dat*, *taz* și *zad*. La noi Românii din toate părțile se află: *tat-a*, adică am adaus un *a* la capăt nizuind, că din cuvântul celtic se facem unul romanic, se-i adaugem un sufix, carele se corespundă naturei limbei latino-romane. Din *tad* avem formele *tătuț*, *tătucă*, *tătuică* și apoi corumpend originalul prin eliminarea lui *t* al doilea, avem *taică*, *tăicuț*, *tăicuță* în forme de diminutive și apoi avem: *tătăișă*, *sora tatălui* și astfel capul familiei românesce și *sora sa*, și-au căpătat numele din limba celtică, și nu din latina sau romana rustică.

Tad se află la Bretonii din Franția, în vechia Armorica (*Gonidec* pag. 39. *Sparschuh* p. 60). *Tad gwyn*, *tata măștihoiu* la *Wălli* sau *Valeșii* (*Sparschuh* p. 12, 52). *Tăddi* e expresiunea de azi în Helveția pentru *tata-moș celtice taididh* (*W. Oberm.* II 753). *Dat* la *Cambri* (*Kymrii*) și *Cornvali*, p. e. *hen dat bêtrân tată*; *h* se schimbă cu *s*, și *hen* e identic la latinul *sen* din *senex* (*Ad. Bacmeister* p. 16). *Taz* la *Cornvali* p. e. *taz gwydn*, *tată mare*, până ce forma *tad* se ține de învechită (*Sparschuh* p. 52, 60) *Ba tad* la Bretoni se schimbă în *zad*, p. e. *va zadik*, *al meu tata mic*; în *zadik*, *ik* e forma de diminutiv (*Gonidec* pag. 2, 54, 194), cum e p. e. în *pit-ic*. *Tad*, după filologie, trebuie să se derive din *dad*, căci *d* mai târziu s'a schimbat în *t*, și în cazul de față, *dada* e forma de azi în Caucas, pentru *tată* (*Sparschuh* p. 60). Cu aceasta stă în legătură: *did moș*, *dada moașă* la *Boiemi*, *déd tata moșului* la *Magiari*.

La Spanioli se află *tatarabuello* (*Ur-gross-vater*, *tata moșului*) compus din: *tat-ar-abu-ello*; unde ar e identic

¹⁾ Le *Gonidec* p. 17. Le *d* en *z*, le *t* en *d*. În studiu mă folosesc încă de: *Keltische Briefe*, de *Adolf Bacmeister*, *Strassburg* 1874. *Keltische Studien*: *Heinrich Zimmer* *Berlin* 1881.

cu germanul ur=mare, abu din latinul avus, și ello, sufix de diminutiv. La Italiani și Spanioli se află și cuvintele tato și tata, bărbătesc și femeiesc, între pruncii cei mici cum numesce sora pe frate sau fratele pe sora dar' nu cu înțeles de: părinte.

Tata în sanscrita e pitar, pitr, la Greci și Latini e pater, (Iu piter) la Englezi father, la germani Vater; din pater a rămas la Spanioli, Portugali și Italiani *padre* la Francezi *père* (a căzut t ori d); noi nu avem nimic din pater, ce a fost și în limba populară romană vechiă, ci din celticul dad, și încă numele capului familiei; și cu acesta numim și pe Dzeu în: Tată-l nostru.

Dar' așa stăm și cu cuvântul mama, mamă.

Mater la greci în genere, dar' se află și formele: meter [cu 7] la Attici, metra la Herodot, Plutarch, metros la Homer, Mater la Latini, Mutter la germani, din mater la Italiani, Spanioli, Portugali azi e madre, la Francezi, *mère* (căzând t și a schimbându-se) și noi avem matrice, dar în loc de madre avem mamă. În latina se află cuvântul mamma, ce la Latini și la noi înseamnă țîță, (la walli teth țîță, Sporschuh p. 58), la Italiani: tata, până ce la Italiani și Spanioli și azi mamma înseamnă țîță, și nu se află popor, carele numele mamei, a născătoarii, se-l aibă în înțelesul de: țîță, și astfel românescul mama nu poate purcede din latinul mamma=țîță.

Din Celții de azi numai Irii din Irlandia au: mathair [mater] ceialați au: mam. La Walli mam gu [mama bună, unde gu e în legătură cu germanul gut]; hen mam la Cornvali și Cimbri bătrâna mamă, cum am văzut mai sus, hen dat [Ad. Baemeister pag. 16]. Mam la Bretoni și în compozițiune se află: vamm [Gonidec pag. 22]. Muoma la Iri, sora mamei, muime la Iri, ce e la germani Muhme și Amme [Sparschuh p. 13]. La Latini se află amita, sora mamei, la noi mătușă ce e din mat, trunchiul din mater, și cu sufix de diminutiv. W. Obermüller [II. 360] iricul mathair [adecă: mat-er] îl deduce din celticul math, maith, ce înseamnă bun, și din aire [er], ce înseamnă femeie; până ce pater din bad pat, domn, stépân, și nu după unii din trunchiul pa, nutritoriu și dar, tar om, sau tar prepozițiunea stră [II. 896]. După Dict. Acad. Rom. la mama, se citează din Varro, scrietoriul renumit roman vechiu [născut la an. 116 a. Cr.], carele zice că la Romanii vechi în limba pruncilor, mâncarea și beutura se chiamă buas și pappas și în loc de matre, mamma, în loc de padre tata. Buas arată la: beu, beutura, pappa și azi se numesce mâncarea pruncilor, dar se cerde că limba populară rustică, dacă Varro zise adevărat, a eliminat pe mama și pe tata, pentru că nu le-a aflat romanice.

Ori-cum, ni stă mintea în loc, văzând că tata și mama, două cuvinte de frunte în numirea membrilor familiei românești, sunt de origine celtică, și încă mai câte.

2. C a r

Cary la Valeși a iubi; carniad iubire; kara la Cornvali, karam la Iri a iubi; [Sparschuh pag. 96]. Kâr în celto-bretoni iubesc, și fiind că k trece în g, mă a gâr, eu îl iubesc [Gonidec p. 20, eară la 155, chiar acest verb

e exemplu pentru conjugare]. Acest car e din un izvor cu latinul carus, italianul și spaniolul caro, francesul chër [șer]; la germani ger în adv. gern [Ad. Bachmeister pag. 13] ich habe ihn gern, îl iubesc sau mi drag de el; ille mihi carus, mi drag de el. La greci χαίρω [khairo] după dict. greco-german al lui Rost, înseamnă: a) mă bucur; b) es gern haben, adecă: a iubi pe cineva, a avea pe cineva în drag. Kar și Ker în dialectele reto-romane, cât latinul: carus [Th. Gärtner Rhetoromanische grammatik Heilborn 1883 pag. 36].

Noi nu avem nimic din carus latin; carus la slavi drahi, la unguri: drága, la noi: drag-u și drag-a, deci al doilea cuvânt suntem siliți să-l împrumutăm dela Slavi. Noi auzim în cărțile bisericesti: am aflat har la Domnul, cu înțeles de milă, dar și în toată ziua auzim: har Domnului, mulțămîta, grația Domnului; dar acest cuvânt verosimil de origine grecească din χαρά [chara] bucuria, și a intrat prin traducerea cărților bisericesti, schimbându-și încâtva înțelesul,

3. V a b

Gonidec p. 17 ni spune, că la Bretoni b trece în v, m în v, și p în b. Vab la Bretoni înseamnă: prunc, fiu. Vab și mab la Bretoni prunc, fiu [Gonidec p. 3, 20, 36, 54] guale vab, réu fiu, vab mabik, al meu fiu mic]. Boupais [zi: bupes] la Greci un tiner mare, la Apollo Rhodius an. 240 a. Cr. pubes. După M. Bullet bab la Galli copil, bab-an copilaș; b-b, pob la Galli copil; bambino la Itali copilaș. bab, fab, wab pab vab, sunt identice. La Latini, prunc în stare tineră, până ce începe de a-i da musteață; puber latinesce prunc, care începe de a fi june. Bube, Bübe la germani copilandru, adecă prunc nu de tot mic. Bup grec, pub latin și bub german e identic cu vab celtic, sunt purcese dintr'un izvor. Pup-illus latin copil remas mic după părinți; pupa lat., poupé fr., Puppe nemț. o figură de om mic, făcută după asemenarea copilului mic. Din vab-pup avem: păp-ușă [ușă diminutiv]; și de aci: pap-ușoniu, papușoiu, se înțelege cucuruzul, porumbul încă cu boabele pe cocian, îmbrăcat în ghiji și cu păr în vîrf, concept de păpușă. Tot în vab-pup e la noi pup, la magiari baba, copilul mic.

Noi așadară din vab nu avem cuvânt ce se însemne prune; dar' vab îl traducem cu cuvântul prunc ce e de origine latină, și înțormarea sa cuprunde o istorie hibistică. Puer latin din pu, mic și air=er, om; adăugându-se diminutivul compus culus, e puerculus. Din puer s'a făcut pru, a intrat n, și din culus a remas c, deci prunc. Întrarea lui n e de origine latină, p. e. din avus s'a făcut avu-n-culus, avus moș, bătrâna, avunculus, fratele tatălui, și din avunculus ni-a rămas unchiu; u din avus, n a intrat, oia din culus. Mai avem asemeni formațiuni, din genuculus, maniculus s'au făcut: gennuchiu, mănunchiu, până ce din oculus a remas ochiu și din masculus, avem mascare.

În acest mod din trei cuvinte celtice, unul l'ana suatnut celtic, pe al doilea l'am tradus cu cuvânt slavean, pe al treilea, cu cuvânt latin.

Dar' *vab* celtic, are și alt înțeles, ce nemțește înseamnă: Wabe, latinesce *favus*, ital. span. port.: favo, românește *fagure*. Așadară celticul *vab* e identic cu latinul și romanul *fav*. Din *favus*, a fost o formă *favulus* unde *ul* (=el) e diminutiv; v s'a schimbat în *g*, eară diminutivul *ulu* la noi în ure, (ca în *mas-c-ure*); de aci dară *fagure*. În dict, greco-germ. de Rost, se află *boupais* (*búpes*) și ca adiectiv întrebuințat de substantivul: *albină*.

Aceste arată, că modul scrutării pentru multe cuvinte românești și adese-ori și pentru cele latinesci, poate fi numai acela, ce l'am arătat aci; pe aceasta cale adese-ori vedem, că asistăm la nașterea limbii latinesci și românești. Tot deodată am arătat influința limbii celtice asupra celor romanice, și deosebi românească, și am premis toate aceste, ca aceia, cari se interesează de astfel de scrieri, să înceapă de a avea o idee curată despre celtism, și să poată fi cu toată încrederea în adevărul explicării a numelor de localități, ce are să urmeze,

Precum cuvântul *tată*, așa și cuvântul *mamă* e de origine celtică. W. Obermüller [I. 20] arată, că cuvântul *mama* porcedea din *ma* [bună] și din *amha* [ama] femeie, în compozițiune: *m'ama*. [II. 360], *Ma* în altă formă *math*, *maith*, bună și *air* om femeie, de aci la Iri *math-air*, la Latini *mater* la Greci *meter* *mamă*, asemenea: femeie bună. După dict, greco-germ. al lui Rost: *Ma* la Eoli a însemnat *mamă*, și se crede a fi o formă scurtată din *mater* în vocativ. Dar L. Preller [Griech. Myth. I 504 510] ni spune, că *Rhea kybele*, ca *mamă*, în unele părți s'a numit și *Ma* și *Ammas*, asemenea și ca *mama* lui *Zeus* [Iupiter]. *Ama* la Baschi *mamă*, *azama*, *rea* *mamă*, din as în compozițiune urmând vocală, az și *ama* [M. Boulet și Z. Geze]; astfel dacă în loc de *az=rea*, punem *ma=bună* e *mama*, și în *Ammas* de sus, vedem pe *ama*. Cuvântul *ma* cu înțeles de bun, îl aflăm la Latini [Z. Preller Röm. Myth. p. 72, 453] în numele zinei *Maia*, carea s'a identificat cu *Bona dea* [buna zină, die gute Göttin]; dar' și *Iupiter* deosebi la *Tusculani* s'a numit *Deus Maius* și *Iupiter Maius*, venerându-se cu *Maia* în 1 *Maiu*. și luna *Maius* și-a căpătat numele dela *Iupiter Maius*. Unii scrietori latini numele *Maius* predicatul lui *Iupiter* și numele lunii *Maius* le-a adus în legătură cu latinul *magnus* [mare], anume cu comparativul neutru *maius*, dar e smintă, căci cu comparativul nu se poate forma: *Deus maius*; ei *maius* e formă bărbătească dela *Maia*, cea bună. *Baba* [W. Obermüller I. 201] la greci, Perși și la alte popoare orientale a însemnat și înseamnă *tată*. *Baba* e atata cât *papă* [pentru că b trece în p] și cuvântul *baba* porcedea din celticul *ba* (în altă formă *baoth*) bun și *abh* (la M. Boules ab) *tată*, *părinte*, deci din *ba-ab*, *bab*; din acest *baba* e *papa*, *tată*, *pope* *tată* (spiritual) *părinte* *Zeus* la *Schiți* a fost venerat sub numele *Papas* și *Papaios* (Z. Preller gr. M. I 511) dar și la Latini vechi *papus* a însemnat *tată* (M. Boules). Astfel din acel *baba*, *papa* e numele preotului mai nalt: *Papa*, la *Nemți* *Papst*; din acel *papa* la noi e *popa* (*tată* spiritual) la *Nemți* *pfaffe*, la *Italiani* *papasso*, preot încă și azi la *Sardini* *babu*, în unele părți ale *Italiai* *babbo*, la *Retoromani* *bab* și *bap* înseamnă *tată*. Noi am

susținut numele *baba*, dar în formă feminină și înseamnă 1. *mama* bătrână, adică *mama* *tatălui* sau a *mamei*; 2) o *muere* bătrână, 3) *moașa* sau *femeia* carea ajută la nașterea unui copil. La *Italiani* *mamma*, nu înseamnă *moașă*, și de aci se poate vedea, că cuvântul *mama* și *mamana* nu poate porcedea dela latinul *mamma*: țiftă și uger la animale.

Dr. At. Marienescu

(Va urma)

Păstrarea bucatelor

În zădar lucră și ostenește plugariul peste vară, ca să adune bucate multe, dacă el nu le scie păstra și cruța cum se cade, ca să se poată folosi de ele tot numai la timp potrivit.

Și când ne uităm la o parte însemnată a plugarilor noștri, vrând nevrând trebuie să mărturisim, că ei nu-și sciu păstra și cruța bucatele lor cum se cade, ci le risipesc cu o ușurință uimitoare, încât când îi vezi, cugeți, că nu lucră cu multă osteneală și sudoare la ele, ci li-le aduce norocul de-a-gata.

Românul din firea lui este darnic, ospătătoriu și milostiv către cei neputincioși, încât de multe ori trece chiar marginea; în timpurile grele de acum însă n'ar strica, ca să ne mai cugetam câte odată și la zicală: „Dă Române, dă Române, dar vezi ție ce-ți rămâne?“, căci, zău, când vom ajunge, ca să nu mai avem ce da, ci vom fi siliți, ca noi înșine să cerem dela alții, atunci ne vom deschide ochii, dar va fi prea târziu.

Astfel vedem cu ocaziunea căratului de bucate pe multe locuri, cum neputincioșii din comună, păstorii, păzitorii de câmp, crișmarii sau alți negustori, cari pe timpul căldurilor celor mari se îndeasă la umbră, — dau năvală asupra carelor cu bucate, dorind fiecare a se împărtași de câte-o parte din acelea, parte în dar, parte în schimbul afurisitului de rachi, sau alte nimicuri, așa încât și aci se adevărește cântul: „Plugariul sub soare, cu multă sudoare tot, ce agonisește, cu alții împărțese.“

Datina aceasta pe unde se practică — și ea se practică pe multe locuri, — este rea și dăunoasă pentru plugari, de-o parte pentru că se dau bucatele nemăsurate, așa precum zice crișmariul, de altă parte pentru că dă ocaziune tinerimei de-a lua și ea fără scirea părinților din al lor, sau de pe la vecini, ca să-și facă de câte un tabac sau o răchie. De aceea ar fi bine, ca să se oprească cu totul și de pretutindenea pe unde se mai ține acest nărav.

Altă datină tot așa de rea, ca și cea mai de sus, este, de-a cumpăra pe bucate din dughene lumină, săpun, sare, tabac, răchie și altele, pentru cari, deși se duc bucatele măsurate, totuși se plătesc cu un preț de nimic, așa după cum îl hotărăsc earăși crișmarii și ceilalți speculanți din comună, cari când vând întrebuințează măsurile cele

noaue (metrice), ear când cumpără iau cu cele vechi, fiindcă sunt mai mari.

În modul acesta se risipesc foarte multe bucate adunate, când cu scirea plugariului, când și fără aceea, de oare-ce econoama încă mai are câte o trebuință, de care nu vrea se mai scie bărbatul, și așa mai dă și ea pe câte o cusătură, chindisitură sau haină, ear dacă-i mai plac și petrecerile, atunci odată se ajunge în fundul sacului, căci și o găină cât e de mică, dacă se urcă în vârful unei grămezi de bucate, le imprăștie curând fără multă osteneală.

Că pornirea aceasta nu e bună, ba e chiar păgubitoare, o ved și sciu cei mai mulți.

Nesmintit, că pe unii ca aceia, cari cugetă astfel, trebuie să-i lăsăm, ca să învețe tot din pățaniile lor proprii; să-i învețe speculanții, când se duc apoi mai târziu pe primăvară, ca să le vândă bucatele de lipsă în așteptare, până când vor putea plăti, însă nici decum în prețul acela, în care le-a dus ei, ci cu un preț îndoit, dacă nu chiar în-treit.

(Va urma)

Varietăți

Biserica monumentală din Alibunariu.

Ni-se scrie din Alibunariu ddo 28 August v.: „Ajungând cauza edificării bisericii române gr. or. din Alibunariu în stadiul realizării, cu o solemnitate rară Duminecă în 27 August (8 Sept. n.) s'a sănțit locul, pe care se va edifica biserica, prin zelosul preot local Nicolae Popoviciu, care a ținut apoi câtră numărul public adunat sub ceriul liber și o cuvântare frumoasă, enarând istoricul luptelor susținute până aci, accentuând însemnătatea actului, ce se săvârșia și îndemnând poporul la perseveranță până în sfârșit. După cuvântare parohul a făcut săpările simbolice la locul unde are să vină altariul, tinda femeilor, tronul episcopesc și tronul maicei Domnului. În tot decursul acestui act corul cânta antifonele dela glas 4 în trei voci. A urmat stropirea cu apă sănțită și sărutarea crucei săvârșind apoi fiecare câte o săpătură la locul fundamentului. De odată pășesce corul înainte, primesce binecuvântarea preotului și merge cu pași siguri la locul unde are să vină corul. „Noi săpăm fundament corului“ ziceau ei și fie-care esecuta săparea simbolică unul cu devisa „Întru prosperarea bisericii și națiunii române“ altul cu devisa: „Piară dușmanii ei“, etc. Trascurile bubuiau, inimile românilor erau pline de emoțiune, că i-a învrednicit Dzeu a ajunge momentul fericit, când pot face săparea simbolică a fundamentului unui edificiu monumental, care va vesti în toate timpurile renașterea virtuții antice romane aici la paza unui alt monument istoric numit „Valul lui Traian.“

Comitetul aranjatoriu, constituit pentru aranjarea festivităților cu ocaziunea iubileului de 25 de ani a Reuniunii învătătorilor din diecesa Caransebeșului, are onoare a Vă invita la *Concertul împreunat cu joc*, care va avea loc Duminecă în 10/22 Septemvrie a. c. în sala hotelului „Pomul verde.“ Începutul la 8 oare sara. Tacsă de intrare: de persoană 50 cr., de familie 1 fl. 20 cr. Venitul e destinat pentru Reuniunea învătătorilor și pentru fondul elevilor bolnavi dela institutul teologic-pedagogic din loc. Oferte benevole se primesc cu mulțămită și se vor chita pe calea publicității. — *Caransebeș* În 1 Sept. 1895. — Pentru comitetul aranjatoriu: *Andrieu Ghidiu*, president. *Petru Ionescu*, secretariu.

Încunosciințare. În comuna Rugi se află un individ smintit la minte cu numele George Gogoasă. Acesta a luat din vre-o biserică sau din alt loc, o sfită neagră, doauă acopereminte, o linguriță și o copie. Cei ce s'ar afla în pagubă să caute lucrurile la primăria comunală din Rugi, protopresbiteratul Caransebeșului.

Dr. Weigand în Mehadia și giur. I-se scrie Dreptății: *Iablanița*, 29 August st. v. Savantul profesor Dr. Gustav Weigand și-a făcut sfudiile sale Vineri și Sâmbătă în Mehadia, Valeabolvașnița și Plugova, ear Duminecă a mers în Corniareva, Bogoltin și Globurëu, făcându-și și pe aci notițele sale trebuincioase. Luni dimineața a sosit cu trenul micst la Iablanița, împreună cu amabila sa Doamnă, fiind însoțiți de D-l Rădneanțu din Timișoara și preotul Gașpar din Criciova. De aci a mers ilustrul profesor însoțit de preotul George Tătucu la Meedica unde a fost primiți cu afabilitate mare de preotul George Mărșavela, care pre lângă notițele luate de marele filolog i-a mai facut foarte mare ajutoriu dându-i o cărticică cu numirile populare din botanică, scrisă de densul alfabetice și cu mare dili-gință în limba română, latină și germână. Deosebită bncurie i-a facut însă înaltului oaspe 2 cărți, ce i-a donat preotul, adecă o *psaltire* bineconservată din anul 1651 și o cazanie tipărită la *Belgrad în anul 1699*, pe care se află scris „Costa Ursu și a soției mele Maria din Logoj;“ ear deasupra acestor cuvinte a mai adaus preotul de atunci „Întru pomenirea robilor lui Dumnezeu a reposaților Stefan, George, Alesandru, Iana, Giula și Maria 1860 în 2 Iulie spre pomenire lui Pavel Mărșavela parohul Mehadichii, cinstită dela Costa Ursu“ etc. cele de sus. Atât aceste donuri, dar' mai vertos dialectul deosebit de celelalte din Banat, l'au satisfăcut pe ilustrul profesor și a plecat încântat câtră Iablanița, unde a luat prânzul și după un studiu amănunțit au plecat seara cu toții earăș la Meedica de unde-și va continua călătoria mai departe.

Avis. Toți acei P. T. membrii și oaspeți, cari intenționează a lua parte — din părțile Reciței, Bocșei, Oraviței, Bisericei-albe, Vêrșet — la adunarea iubilară a Reuniunii învătătorilor din diecesa

Caransebeşului ţinândă în Caransebeş la 10/22 şi 11/23 Septembrie a. c. şi a călători pe calea ferată, sunt poştiti a întreprinde călătoria Sâmbătă în 9/21 Septembrie a. c. cu primul tren de dimineaţă, care ajunge în Timişoara la 7 oare şi 6 minute, ca aşa cu trenul ce pleacă din Timişoara spre Orşova la 9 oare 35 minute însoţind pre cei ce călătoresc pe linia Timişoara-Logoj, în corpore, în număr considerabil şi toţi de odată se putem ajunge la locul destinat la 2 oare 35 minute după amiază, când va fi primirea şi încortelarea participanţilor. Bocşa-montană, finea lui August 1895. *Ioan Marcu* notariul general al reuniunii.

Himen. Di *Valeriu Opresan* teolog abs. din Greovaşin, s'a încredinţat cu amabila Dşoară Măria Buia din Ciudanoviţa.

Publicaţiune despre însinuările deobligaţilor la gloate. Pe baza articolului de lege XXXVII sunt îndatorati a se înfăţişa în persoană sau a se însinua în scris în 6 Octombrie la 8 oare antemeridiane a. c. la casa oraşului în Caransebeş toţi acei deobligaţi la gloate *cualificaţi milităreşte*, cari au servit în armata comună, la marina militară, la apărătorii ţerei (honvezi), în rezervele suplinoare ale acestora sau la gendarmerie, mai departe şi acei îndatorati la gloate *milităresce necualificaţi*, cari sunt provăzuţi cu bilete de destinaţiune pentru gloate în culoare roză-roşietecă. Pentru însinuările în scris se dau la fiecare primărie, în Caransebeş din partea referentului militar la casa oraşului, grătit *bilete de însinuare*, despre a căror împlere şi manipulare dă informaţiune referentul militar precum şi observările tipărite pe *biletul de însinuare*. La însinuarea personală au a se aduce *documentul militar din urmă* (literile demisionale, atestatul de eşire, biletul de destinaţiune), eară la însinuarea în scris acestea au a se alătura. Ceice locuesc aici, dar aparţin ţerilor reprezentate în senatul imperial (Austria), sunt îndatorati a se însinua sub tot acele condiţiuni şi modalităţi ca şi locuitorii Ungariei. Întrelăsarea nejustificată a însinuării se pedepseşte dela 2 până la 100 fiorini eventual cu arest corespunzătoriu. *Caransebeş* în 12 Septembrie 1895. — Pentru primariu: *Bar-tolomeiu*, senator şi referinte militar.

Adunarea de controlă pentru rezervişti din armată comună se ţine în Caransebeş la casa oraşului Luni în 21 Octombrie a. c. la 8 oare înainte de amiază.

Avis. În editura librăriei Ciurcu, Braşov au apărut *Vêrful cu dor*. Legendă, de C. Sylva 6 cr. *Codreana Sânzieana*. Pov. de M. Pompiliu 6 cr. *Gruia lui Novac*. Legendă populară 6 cr. *Capra cu trei ezi*. Pov. de I. Creangă 6 cr. *Soacra cu trei nurori*. Pov. de I. Creangă 6 cr. *Corbea Haiducul*. Baladă 5 cr. *Ghiţă Cătănuţă*. 6 cr. *Ileana Cosinzeana*. Poveste de M. P. 15 cr. *La tîrg*. Din păţaniile unui cioban, povestire de I. C. Panţu 8 cr. *Stefăniţă Vodă şi Radu Calomfirescu*. Balade de V. Alecsandri 6 cr. A doaua carte pentru *deprinderea limbii magiare* în şcoalele populare române pe baza planului ministerial de învăţământ de *Francisc Koos*, inspector şcolariu în pensiune şi consilieriu regesc, şi *Vasile Goldiş* prof. gimn. Preţul 25 cr.

Tot în librăria *Ciurcu* din Braşov se capetă *Mer-ceologia* şi *Technologia* pentru scoalele comerciale, profesoriale şi studiu privat de Prof. *Arseniu Vlaicu*. Braşov. 1895.

Avis

Toţi acei domni preoţi, învăţători şi învăţtoare precum şi alte persoane, cari intenţiunează a participa la adunarea generală iubilară a reuniunii învăţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului, carea se va ţinea în 10/22 Septembrie a. c. şi zilele următoare în Caransebeş şi doresc a avea cortele libere, sunt prin aceasta poştiti a se însinua până la 5/17 Septembrie a. c. la preşedintele secţiunii de încortelare parohul *Ioan Stoian* din Caransebeş. Tot odată ne împlinim o plăcută datorinţă a invita pe aceasta cale, ca se participe la adunarea reuniunii publice cât de numeros.

Caransebeş în 27 August [8 Septembrie] 1895.

[64] 2—2

Comitetul aranjatoriu

Nr. 809 A. 1895.

Publicaţiune

În Logoj se va deschide cu probabilitate la 1-a Octombrie a. c. şcoala agronomică, a cărei scop este, de a cresce agronomi practici, cari după recerinţele de acuma se poată conduce rational economii mai mici.

Spre a desvolta agricultura între cei împăduriţi, Comunitatea de avere conform decisului adunării generale din 15-lea Iulie 1892 a înfiinţat pentru şcoala numită 10 stipendii adecă va susţinea într'insa pe spesele ei pe cât timp şcoala va esista 10 aspiranţi din familii serace solvind pentru fie-care la an pentru studiu, vipt, cortel, încălzit, luminat şi spălătură 150 fl. v. a.

Aspiranţii pentru aceasta şcoală trebuie să dovedească:

1. Că au trecut de 17 ani.
2. Că sciu ceti, scrie şi socoti.
3. Că sunt sênătoşi.
4. Că au purtare morală bună.

În urmarea aceasta sunt provocaţi toţi acei împăduriţi ai Comunităţii de avere, cari doresc a cerceta numita şcoală a se înfăţoşa naintea Comitetului la 25-lea Septembrie 1895, 11 oare nainte de amiază, unde va primi informaţiunile mai de aproape.

Caransebeş 13 Septembrie 1895.

1—3 [65]

Ilie Curescu,
preşedinte.

Concurs

Conform ordinăţiunei Ven. Consistoriu din 17 Aprilie c. Nr. 1107 şc. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învăţătoriu la şcoala confesională gr. or. din *Terova*, protopresbiteratul Bocşei-mont. cu termin de recurgere până la 8 Septembrie a. c. v. pe lângă emolumentele următoare:

1. Salariul anual 300 fl.
2. Trei jugere de pământ parte arătoriu, parte de fân;
3. Cuartir cu 2 încăperi, cuină, cămară, grajdii și grădină de 360 □^o.
4. Pentru participare la conferinție și adunarea generală 12 fl., care bani numai atunci îi ridică, când ia parte la acele întruniri.

5. Pentru scripturistică 5 fl.

6. Dela înmormântări 50 cr. și respective 30 cr.

De lemne pentru încălzirea salei de învățământ în-grijesce comuna cu 12 metri.

Învățătorul va fi deobligat a purta cantoratul în biserică, apoi a instrua copii în cântările bisericesti; mai este deobligat a compune socoțile bisericesti și școlare.

Se poftesce dela recurenți ca înainte de alegere să se presinte odată în biserică.

Recursele ajustate după prescriesele regulamentului le vor înainta P. O. oficiu protopresbiteral concerninte.

Terova, din ședința comitetului parohial ținută în 20 Iulie 1895.

3—3 [61]

Iul. Bumbescu,
președinte.

Ioan Franțiu,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Maxim Popoviciu*, protopresbiter.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Bichigi**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl.
2. Pentru conferință 6 fl.
3. Pentru scripturistică 3 fl.
4. Lemne în natură 32 metri cubici aduși în ocolul școalei, din care are a să încălzi și școala.
5. Curatorului școalei 8 fl.
6. Locuința liberă în edificul școalei cu grădină de $\frac{1}{2}$ juger.

Dela înmormântări unde va fi poftit 30 cr.

Cei-ce doresc a ocupa acest post învățătoresc au să-și subștearnă recursele ajustate cu documentele necesare conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățământului, adresate comitetului parohial din Bichigi, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în Făget, până la terminul deschis.

Comitetul parohial doresce ca recurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, dar nici decum în ziua de alegere.

Bichigi, din ședința comitetului parohial ținută la 31 Iulie 1895.

[59] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Sebastian Olariu* protopop tract.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Susani**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl. v. a.
2. Pentru conferință 8 fl. v. a.
3. Pentru scripturistică 3 fl. v. a.
4. Lemne în natură 14 metri cubici aduși în ocolul școalei, din care are a să încălzi școala.
5. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină de $\frac{3}{4}$ juger.
6. Dela înmormântări 20 cr. ear cu liturgie 50 cr.

Cei-ce doresc a ocupa acest post învățătoresc au să-și subștearnă recursele ajustate cu documentele necesare, conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățământului, adresate comitetului parohial din Susani, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în Făget, până la terminul deschis.

Comitetul parohial doresce, ca recurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, dar nici de cum în ziua de alegere.

Dintre recurenți va fi preferit cel cu cunoștința muzicii vocale și instrumentale cu scopul de a înființa și conduce un cor, pentru care va fi remunerat cu 2 jugere pământ, care aduce un venit anual de 30 fl.

Alesul învățătoriu este obligat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua școlarii în cântările rituale și a purta scripturistica comitetului și sinodului parohial.

Susani, din ședința comitetului parohial ținută la 6 August 1895.

[62] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Sebastian Olariu* prot. tract.

Dentistul Schweiger

ordinează toată ziua dela 9—12 a. m. și dela 2—5 oare d. m.

Dinți artificioși cu aur fără ceriul gurii, — dinți singuratici. — Dentaturi întregi și dinți singuratici în Kautschuk. — Plombare cu Email parisian de culoare asemenea dinților. — Plombare în aur și platină.

Atelierul în Otelul „Cununa verde”
Et. I. nr. 4 și 5.

Petrecerea în Caransebeș numai 14 zile.